

hbo-ba Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits Hogeschool van Amsterdam

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Introductie	5
	2.1 Werkwijze panel	5
	2.2 Panel rapport	6
3	Beschrijving van de opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Opleidingsbeoordeling	8
	4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	8
	4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	9
	4.3 Standaard 3: Toetsing	11
	4.4 Graad en CROHO-onderdeel	13
	4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	13
5	Overzicht oordelen	14
	Bijlage 1: Samenstelling panel	15
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	16
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	18
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	19

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 9 november 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de hbo-bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits (hierna: lerarenopleiding Duits) van de Hogeschool van Amsterdam. NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Onderstaande overwegingen hebben een belangrijke rol gespeeld in de uiteindelijke beoordeling van het programma door het panel.

De lerarenopleiding Duits sluit aan bij landelijke kaders en richtlijnen voor tweedegraads lerarenopleidingen. De beoogde leerresultaten worden in het informatiedossier gekoppeld aan de landelijk vastgestelde generieke kennisbasis en de kennisbasis Duits. Ook maakt de opleiding in de bijlagen een koppeling met de Dublindescriptor. Wat betreft Duitse taalvaardigheid sluit men aan bij het landelijk afgesproken C1-niveau. Het panel is van oordeel dat de opleiding de landelijke afspraken wat betreft de kennisbases op een mooie manier heeft gecombineerd met de eigen insteek die gekenmerkt wordt door een brede benadering van het moderne vreemdetalenonderwijs. De opleiding benut de relatie met de andere moderne vreemdetalenopleidingen om het brede profiel invulling te geven en het onderwijs deels taaloverstijgend in te vullen. De opleiding heeft daarnaast expliciet aandacht voor het beroep van leraar in een interculturele context.

Het panel constateert dat de opleiding een duidelijke visie heeft op taaloverstijgend onderwijs en de invulling daarvan voor deze opleiding. De kernelementen van de profilering zijn volgens het panel goed doordacht, worden door de werkveldvertegenwoordigers onderschreven en zijn uitgewerkt in het curriculum.

Het programma van de opleiding is modulair opgebouwd. De modules zijn deels lineair en deels concentrisch van aard en zijn ondergebracht in drie doorlopende leerlijnen; een vakinhoudelijke en vakdidactische lijn Duits, een persoonlijke en professionele ontwikkelingslijn en een lijn werkplekleren.

Men werkt met een klein projectteam voor Duits met daaromheen veel professionals vanuit andere talenopleidingen die ook een bijdrage aan de opleiding leveren. Docenten hebben veelal ook aanstellingen elders. Het panel is van oordeel dat het docententeam sterk, hoogwaardig en deskundig is, en gevarieerd is samengesteld. De opleiding kan aansluiten bij het vigerende programma van andere lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam. Het panel waardeert de manier waarop de opleiding zo met kleine kern docententeams de krachten van de mvt-opleidingen weet te bundelen. De onderdelen van het programma steunen derhalve op veel ervaring bij opleiders.

Het viel het panel tijdens de gesprekken op dat het kernteam van de opleiding al goed op elkaar is ingespeeld. Het is raadzaam om goed in de gaten te houden of de relatief kleine aanstellingen van de docenten voldoende ruimte bieden om de opleiding verder te ontwikkelen en om met elkaar een team te blijven vormen.

Voor toetsing sluit de opleiding aan bij de andere tweedegraads lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam, die het toetsbeleid van de Hogeschool reeds hebben vertaald naar een visie op toetsen en beoordelen in het Toetsplan tweedegraads opleidingen.

Het panel ziet dat de opleiding een duidelijke visie op toetsen heeft geformuleerd. De informatie geeft het panel voldoende vertrouwen dat de toetsen bij de opleiding voldoende gevarieerd zullen zijn, dat er sprake is van een combinatie van formatieve en summatieve toetsing, dat studenten regelmatig feedback krijgen en dat de toetsen van voldoende niveau zijn. Het panel waardeert het dat de examencommissie en de toetscommissie in een vroeg stadium bij het ontwikkelen van toetsen zijn betrokken en bijstuurt waar zij dit nodig acht. Garanties met betrekking tot de kennisbasis Duits zijn afgedekt door het extern laten toetsen van het eindniveau (Goethe-Zertifikat).

Het panel komt tot een eindoordeel positief ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits van de Hogeschool van Amsterdam en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 4 april 2018

Namens het panel ter beoordeling van de beperkt Toets nieuwe opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits van de Hogeschool van Amsterdam,

dr. B. Koster
(voorzitter)

drs. S. den Tuinder
(secretaris)

2 Introductie

2.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 9 november 2017 een aanvraag voor een Toets Nieuwe Opleiding (TNO) voor de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits van de Hogeschool van Amsterdam. Het succesvol doorlopen van een TNO-procedure is een voorwaarde om als opleiding door de NVAO te worden erkend. Met het keurmerk van de NVAO mogen opleidingen de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan de procedure die wordt gevolgd voor opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is in feite een planbeoordeling. Na de erkenning van de nieuwe opleiding zal de opleiding vallen onder de reguliere accreditatieprocedure.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Dr. B. Koster (voorzitter), lerarenopleider aan de Universiteit Utrecht, tevens onderzoeker bij deze lerarenopleiding. Hij was tot 2011 werkzaam als lector 'Integrale vernieuwing van school en opleiding' bij de Educatieve Federatie Interactum. Hij is sinds 2013 werkzaam als lector 'Werkplekieren' bij de Fontys Lerarenopleiding te Tilburg;
- Drs. A.M.T.M. Janssen (panellid), docent in bachelor- en masteropleiding Duits, Fontys Lerarenopleiding te Tilburg;
- Drs. A.P.F.M. Roelofs (panellid), lid van de Algemene directie en plaatsvervangend Algemeen directeur van het PENTA college CSG te Spijkenisse;
- J.P.S. Brouns (student-lid), student master Pedagogische Wetenschappen Onderwijs- en Opleidingskunde aan de KU Leuven.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter Lic., beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator en door drs. Suzanne den Tuinder van Odion Onderzoek B.V. als secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkt Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 14 maart 2018 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor het locatiebezoek.

Op 15 maart 2018 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd.

Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 30 maart 2018 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 4 april 2018 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot een beperkt aantal (taalkundige) aanpassingen, waarna het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 4 april 2018 aan de NVAO aangeboden.

2.2 Panel rapport

Het eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattend advies en het huidige hoofdstuk is de introductie.

Het derde hoofdstuk bevat een omschrijving van het programma waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken.

Tot slot wordt in een tabel schematisch weergegeven wat de oordelen zijn per standaard.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool van Amsterdam
Opleiding:	hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits
Varianten:	deeltijd, voltijd
Graad:	bachelor
Locatie:	Amsterdam
Studieomvang (EC):	240
CROHO-onderdeel:	onderwijs

Voorstel voor indeling in een visitatiegroep: nader te bepalen

De opleiding dient ten minste twee jaar voor de vervaldatum gebruik te maken van de zogenoemde aprilronde om zelf zorg te dragen voor een indeling in een visitatiegroep. Daarna neemt de NVAO het besluit over de indeling in een visitatiegroep.

3.2 Profiel instelling

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) kent zeven faculteiten, die gezamenlijk 57 bacheloropleidingen aanbieden, 16 masteropleidingen en 3 Associate degree trajecten, voor in totaal ruim 45.000 studenten. Bij de Hogeschool werken zo'n 3.900 medewerkers.

De nieuwe opleiding leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits gaat deel uitmaken van de Faculteit Onderwijs en Opvoeding, die bestaat uit negentien bacheloropleidingen, acht masteropleidingen en drie Associate degree programma's. Tot de bacheloropleidingen behoren de Pabo, de opleiding Pedagogiek en de tweedegraads lerarenopleidingen. Deze tweedegraads opleidingen zijn verdeeld in drie clusters; Talen, Maatschappijvakken en Exact/Beroepsonderwijs. De lerarenopleiding Duits behoort tot het cluster Talen, samen met de lerarenopleidingen Frans, Engels en Nederlands.

3.3 Profiel opleiding

De Hogeschool van Amsterdam wil per 1 september 2018 de opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits (verder: lerarenopleiding Duits) in voltijd en in deeltijd aanbieden. De opleiding bestaat uit vier studiejaren van elk 60 EC. In deze studiejaren wordt parallel aan de volgende leerlijnen gewerkt:

- Vakinhoudelijk Duits (totaal 67 EC)
- Vakdidactische Duits (totaal 36 EC)
- Persoonlijke en professionele ontwikkeling (53 EC)
- Werkplekleren (54 EC)

4 Opleidingsbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden omschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2016, nr 69458). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding sluit aan bij landelijke kaders en richtlijnen voor tweedegraads lerarenopleidingen en hanteert de wettelijke bekwaamheidseisen en de Generieke Kennisbasis als basis voor de leerresultaten. Daarnaast hanteert zij volgens het dossier drie eigen accenten; beschikken over brede kennis, onderzoeken en blijven leren, en bijdragen aan de persoonlijke vorming van leerlingen. In de gesprekken werd het duidelijk voor het panel dat de opleiding de relatie met de andere talenopleidingen benut om het brede profiel invulling te geven en het moderne vreemde talen (mvt) onderwijs deels taaloverstijgend in te vullen.

De profilering van de opleiding richt zich op de grootstedelijke context. Werkgevers geven tijdens de gesprekken aan dat zij een meerwaarde zien in dit profiel voor afgestudeerden. Zij waarderen het dat de toekomstige docenten gesprekken met hun leerlingen kunnen aangaan over maatschappelijke onderwerpen als integratie, religie en (cultuurgebonden) waarden. Deze spelen volgens de vertegenwoordigers van het werkveld wellicht meer, maar zeker niet exclusief, in Amsterdamse scholen.

Het panel stelt vast dat de opleiding aansluit bij de eindkwalificaties zoals die landelijk voor lerarenopleidingen Duits zijn overeengekomen. De beoogde leerresultaten worden in het informatiedossier gekoppeld aan de landelijk vastgestelde generieke kennisbasis (GKB) en de kennisbasis Duits (KBD). Ook maakt de opleiding in de bijlagen een koppeling met de Dublindescriptoren. Wat betreft Duitse taalvaardigheid sluit men aan bij het landelijk afgesproken C1-niveau.

De opleiding participeert via één van de kerndocenten nu reeds in het Landelijk Vak Overleg Duits. Men heeft contact met opleidingsscholen verspreid over 240 locaties. De klankbordgroep van vertegenwoordigers van scholen wordt betrokken bij de ontwikkeling van het (generieke) mvt-programma.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de opleiding de landelijke afspraken wat betreft de kennisbases op een mooie manier heeft gecombineerd met de eigen insteek voor een brede benadering van moderne vreemde talen. De opleiding heeft expliciet aandacht voor het beroep van leraar in een interculturele context.

Het werkveld is betrokken geweest bij de voorbereidingen en de ontwikkeling van deze opleiding. Het panel constateert dat de kernelementen uit de opleidingsprofilering door de werkveldvertegenwoordigers worden onderschreven. Het panel raadt aan om in de verdere ontwikkeling de werkveldvertegenwoordiging wat breder vorm te geven, zodat ook scholen die minder direct aansluiten op het grootstedelijk en taaloverstijgend profiel aangesloten blijven bij de koers van de opleiding.

Conclusie: Voldoet

4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Het programma van de opleiding is modulair opgebouwd en is onderverdeeld in vakken waarbij wordt gewerkt aan generieke en vakspecifieke kennis en vaardigheden. De modules zijn deels lineair en deels concentrisch opgebouwd, en zijn ondergebracht in drie doorlopende leerlijnen; een vakinhoudelijke en vakdidactische lijn Duits, een persoonlijke en professionele ontwikkelingslijn en een lijn werkplekleren. In de dekkingsmatrixen geeft de opleiding aan welke inhoud op welk moment aan bod komt.

De opleiding hanteert als didactisch model voor taalverwerving de Schijf van Vijf van Westhoff. Daarnaast wordt in de opleiding aandacht besteed aan Duits in specifieke beroepscontexten, taakgericht taalonderwijs en vakdidactische differentiatie. Docenten hanteren zoveel mogelijk de principes doeltaal is voertaal en Teach what you preach. Ten aanzien van doeltaal voertaal geeft men aan dat hier een spanning zit met de verbinding die gezocht wordt met de lerarenopleidingen van andere talen. Zo is er om die reden voor gekozen de vakdidactiek deels in het Nederlands te geven en niet uitsluitend in de doeltaal Duits.

De beroepsproducten worden gebruikt om theorie en praktijk te koppelen. Het panel stelt vast dat hierin tevens de pedagogische aspecten van de opleiding terugkomen. De studenten worden daarbij ondersteund via werkcolleges, workshops en aangereikte literatuur.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over de wijze waarop de kernelementen van de profilering - de grootstedelijke context en de brede talenopleiding - in het curriculum verwerkt zijn. Deze kernelementen blijken in alle leerjaren verweven. Van studenten wordt bijvoorbeeld verwacht dat ze de stage in het eerste jaar invullen op een school in Amsterdam waar ze in aanraking komen met de grootstedelijke context. Daarnaast wordt in het curriculum aandacht besteed aan intercultureel leren en het voeren van een gesprek in

de klas over gevoelige onderwerpen. Docenten geven aan dat zij ook literatuur aanwenden om studenten bewuster te maken van perspectiefwisselingen en het omgaan daarmee. Daardoor zijn studenten beter voorbereid de dialoog te kunnen voeren over maatschappelijke onderwerpen.

De breedte van de opleiding krijgt in het programma vorm door de gezamenlijke aanpak van vakdidactiek, taalverwerving en taakgericht leren in authentieke situaties, deels met de andere mvt-opleidingen. In de verschillende gesprekken is het voor het panel duidelijk geworden dat de taaldocenten een brede kijk hebben op het mvt onderwijs, en dat zij gezamenlijk het onderzoek naar mvt didactiek willen vormgeven in het kenniscentrum.

Hoofddocenten zijn aangewezen als de ambassadeurs om onderzoeksresultaten vanuit het kenniscentrum terug te brengen in de opleiding. Zij hebben voor onderzoek een halve dag per week beschikbaar. Onderwerpen die in het kenniscentrum worden onderzocht, worden tevens aangewend om bij partnerscholen een professionaliseringstraject uit te zetten. Men geeft aan veel steun te hebben aan het gemeenschappelijk optrekken met docenten van andere mvt opleidingen, vooral van Frans. Dit vloeit voort uit het feit dat de talen Frans en Duits allebei geen verplichte hoofdvakken in het VO zijn. Dit biedt mogelijkheden om taaloverstijgend onderzoek uit te voeren, bijvoorbeeld naar toetsing van mondelinge taalvaardigheid.

De opleiding geeft aan het uitgangspunt 'teach as you preach' te hanteren; docenten gebruiken werkvormen die de student later ook zelf kan toepassen in de stagepraktijk (dubbele-bodem-principe). Uit de gesprekken werd duidelijk dat het in de praktijk niet altijd mogelijk blijkt om dit consequent te hanteren. Docenten geven aan dat waar het 'teach as you preach' uitgangspunt niet mogelijk is, zij studenten toelichting geven over de redenen hiervan.

Men werkt met een klein projectteam voor Duits met daaromheen veel professionals vanuit andere talenopleidingen die ook een bijdrage aan de opleiding leveren. Docenten hebben veelal ook aanstellingen elders, zoals in het VO of bij de Universiteit van Amsterdam.

De opleiding voert een intakegesprek met alle deeltijdstudenten. Zij legt voltijdse studenten een studiekeuzecheck voor. Studenten (moedertaalsprekers) met een ondersteuningsbehoefte in het Nederlands kunnen terecht bij studentzaken voor bijscholing. Studenten die in de deeltijd willen versnellen kunnen het programma van jaar 1 en 2 gelijktijdig volgen. De opleiding zet proefexamens in om het niveau van studenten te bepalen en zo gepast te begeleiden. Studenten krijgen in het derde jaar een mentorgesprek waarin bekeken wordt waar ze nog aan moeten werken om het eindniveau te bereiken. Zo kunnen ze zich gericht verder ontwikkelen. In het derde studiejaar kiezen studenten een afstudeerrichting om zich te profileren in een onderwijssector. Het afstudeerprogramma bestaat uit een LiO-praktijkonderzoek, een LiO stage, een eindassessment en de landelijke kennistoets en Goethe-Zertifikat C1.

De lerarenopleiding Duits zal aansluiten bij de bestaande samenwerking met opleidingsscholen. Twee keer per jaar worden workshops georganiseerd voor werkplekbegeleiders. Studenten die stage lopen op een niet-opleidingsschool worden individueel begeleid door een instituutsbegeleider van de Hogeschool van Amsterdam.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over het buitenlandverblijf van studenten. Het opleidingsmanagement geeft aan dat men een buitenlandverblijf niet verplicht kan stellen, ook vanwege de kosten die dit met zich meebrengt voor studenten, maar dat zij een verblijf in Duitsland wel actief stimuleert.

Overwegingen

De opleiding schetst in het dossier en in de gesprekken de uitgangspunten waarop het programma is gebaseerd, het opleiden van brede talendocenten in een grootstedelijke context. Deze uitgangspunten zijn volgens het panel goed doordacht en goed uitgewerkt in de verschillende leerjaren. Het panel heeft bovendien ervaren dat de opleiding een duidelijke visie heeft op taaloverstijgend onderwijs en de invulling daarvan voor deze opleiding. De opleiding kan aansluiten bij het vigerende programma van andere lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam. Het panel waardeert de manier waarop de opleiding met kleine kerndocententeams de krachten van de mvt-opleidingen weet te bundelen. De generieke onderdelen van het programma steunen derhalve op veel ervaring bij opleiders.

Het panel is van oordeel dat het docententeam sterk, hoogwaardig en deskundig is en gevarieerd is samengesteld. Opleiders beschikken over een ruime ervaring, deels opgedaan in andere lerarenopleidingen, op VO-scholen of in het wetenschappelijk onderwijs. Het valt het panel op dat het kernteam van de opleiding al goed op elkaar is ingespeeld. Het is raadzaam om goed in de gaten te blijven houden of de relatief kleine aanstellingen van de docenten voldoende ruimte bieden om de opleiding verder te ontwikkelen en om met elkaar een team te blijven vormen.

Het panel is van oordeel dat de visie omtrent onderzoek(svaardigheden) passend is voor een hbo-bacheloropleiding; de focus ligt expliciet op reflectie op en verbetering van de praktijk en niet op het opleiden van onderzoekers.

Het panel beoordeelt het programma als gedegen en goed doordacht, met een duidelijke en expliciete plek voor de leerdoelen, die helder en transparant zijn uitgewerkt. De vormgeving van de opleiding, door middel van beroepsopdrachten, integratie van verschillende onderdelen, gebruik van Duits als onderwijstaal en het uitgangspunt 'teach what you preach', biedt voldoende mogelijkheden voor een actieve deelname van studenten aan de vormgeving van het eigen leerproces. Om het belang van een periode in het buitenland te benadrukken, raadt het panel aan om als uitgangspunt te nemen dat alle studenten een periode in het buitenland zullen verblijven. Mocht dit tot praktische problemen leiden, kan de instelling kijken hoe zij hieraan op individuele basis tegemoet kan komen.

Het samen opleiden is in structuur reeds gedegen vormgegeven. Het panel raadt aan om de contacten die voortkomen uit het samen opleiden ook te benutten om het werkveld intensiever te betrekken bij de inhoud van het curriculum en ook hierin samen op te trekken.

Conclusie: Voldoet

4.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Voor toetsing sluit de opleiding aan bij de andere tweedegraads lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam, die het toetsbeleid van de Hogeschool reeds hebben vertaald naar een visie op toetsen en beoordelen in het Toetsplan tweedegraads opleidingen.

Bij het ontwikkelen van toetsen maakt de opleiding gebruik van het vier-ogen principe. Inhoud, beoordelingscriteria en toetsresultaten worden systematisch geanalyseerd en besproken in het docententeam. Periodiek worden kalibreerbijeenkomsten georganiseerd voor afstemming tussen beoordelaars van afstudeerwerken. De opleiding maakt gebruik van zowel formatieve als summatieve toetsing. De punten die tijdens het mentorgesprek besproken worden in het derde jaar komen terug in het eindassessment in het vierde jaar. Studenten sluiten de opleiding af met de internationaal erkende toets van het Goethe-Institut, waarna ze een Goethe-Zertifikat C1 ontvangen.

De tweedegraads lerarenopleiding hebben een gemeenschappelijke examencommissie, die ook fungeert voor de lerarenopleiding Duits. De examencommissie is betrokken geweest bij de totstandkoming van het toetsprogramma van de opleiding. De toetscommissie heeft de opleiding feedback gegeven op de toetsmatrijzen en de vertaling van het toetsbeleid naar toetsplannen. Zij heeft de reeds ontwikkelde toetsen met docenten doorgesproken. Deze zijn naar aanleiding hiervan bijgesteld en door de toetscommissie nogmaals van feedback voorzien. De toetscommissie krijgt periodiek de opdracht van de examencommissie om een bepaald thema nader te onderzoeken, bijvoorbeeld welke problemen docenten ervaren bij het maken van toetsen.

Overwegingen

Het panel ziet dat de opleiding een duidelijke visie op toetsen heeft geformuleerd. De informatie vanuit het dossier en de gesprekken geeft het panel voldoende vertrouwen dat de toetsen bij de opleiding gevarieerd zijn, dat er sprake is van een combinatie van formatieve en summatieve toetsing, dat studenten regelmatig feedback krijgen en dat de toetsen van voldoende niveau zijn. Het panel geeft ter overweging om de te toetsen criteria voor leeruitkomsten zoveel mogelijk toe te spitsen op het specifieke karakter van deze opleiding, zodat de totale lijst met criteria beperkt kan worden gehouden.

Het panel waardeert het dat de toetscommissie in een vroeg stadium bij het ontwikkelen van toetsen wordt betrokken en bijstuurt waar zij dit nodig acht. Garanties met betrekking tot de kennisbasis Duits zijn afgedekt door het extern laten toetsen van het eindniveau.

Conclusie: Voldoet

4.4 Graad en CROHO-onderdeel

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: bachelor
Het panel adviseert het volgende CROHO-onderdeel voor de opleiding: onderwijs

4.5 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding is het eindoordeel van het panel positief. De opleiding sluit met haar leerdoelen aan bij landelijke kaders van tweedegraads lerarenopleidingen. Zij profileert zich op de elementen grootstedelijk en een brede talenopleiding. Deze profilering wordt herkend en gewaardeerd door het werkveld. Het curriculum vult zij deels gezamenlijk in met andere moderne vreemdetalenopleidingen, wat het kerndocententeam van Duits een bredere basis verschaft. Voor toetsing sluit zij aan bij de reeds ontwikkelde kaders van andere lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam. De examencommissie en de toetscommissie zijn in een vroeg stadium bij de opleiding betrokken en hun feedback is in de toetsen verwerkt. Het systeem van toetsing bevat voldoende waarborgen voor het eindniveau, zoals het vier-ogen-principe, kalibreersessies en het werken met toetsmatrijzen. Het eindniveau van de kennisbasis Duits wordt bovendien getoetst via een extern examen.

5 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
<u>Beoogde leerresultaten</u> <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
<u>Onderwijsleeromgeving</u> <i>Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.</i>	Voldoet
<u>Toetsing</u> <i>Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Algemene conclusie	Positief

Bijlage 1: Samenstelling panel

- Dr. B. Koster (voorzitter), lerarenopleider aan de Universiteit Utrecht, tevens onderzoeker bij deze lerarenopleiding. Hij was tot 2011 werkzaam als lector 'Integrale vernieuwing van school en opleiding' bij de Educatieve Federatie Interactum. Hij is sinds 2013 werkzaam als lector 'Werkpleklers' bij de Fontys Lerarenopleiding te Tilburg;
- Drs. A.M.T.M. Janssen (panellid), docent in bachelor en masteropleiding Duits, Fontys Lerarenopleiding te Tilburg;
- Drs. A.P.F.M. Roelofs (panellid), lid van de Algemene directie en plaatsvervangend Algemeen directeur van het PENTA college CSG te Spijkenisse;
- J.P.S. Brouns (student-lid), student master Pedagogische Wetenschappen Onderwijs- en Opleidingskunde aan de KU Leuven.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Lieve Desplenter Lic., beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator en door drs. Suzanne den Tuinder van Odion Onderzoek B.V. als secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 15 maart 2018

Locatie: Wibautstraat 4, Amsterdam, KSH 06A11 en 06A03

Programma:

Tijd	Activiteit	Genodigden
8.15-8.30 uur	Ontvangst panel	
8.30-9.30 uur	Vorbereiding panel	Beoordelingspanel
9.30-10.15 uur	Gesprek met management; inclusief korte presentatie opleidingspanel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alessandra Corda, opleidingsmanager Talen 2. Frits Rovers, opleidingsmanager Maatschappijvakken, primus inter pares opleidingsmanagers tweedegraads lerarenopleidingen 3. Ramon Puras, decaan FOO 4. Ron Oostdam, directeur Kenniscentrum FOO en lector maatwerk en instructie
10.15 – 10.30 uur	Intern overleg	Beoordelingspanel
10.30-11.45 uur	Gesprek met docenten, incl. leden ontwikkelgroep	<ol style="list-style-type: none"> 1. Susanne Görlich (docente Duits jaar 1/ontwikkelgroep) 2. Josefiën Sweep (docente Duits jaar 1/ontwikkelgroep) 3. Catherine van Beuningen/ Camille Welie (hoofddocenten) 4. Danielle van der Maten (docente Frans en Duits BO1 en BO2/instituutsopleider) 5. Frans Kranenburg (docent Adolescentenpsychologie/instituutsopleider) 6. Astrid Eelkema (docente vakdidactiek Frans en Duits, BO3 en BO4, jaar 2/ontwikkelgroep) 7. Marrit van de Guchte (docente vakdidactiek Duits, jaar 2/ontwikkelgroep) 8. Martine Thoraval (coördinator bachelor Frans)
11.45-12.15 uur	Gesprek met examencommissie en toetscommissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Linda Chaudron (vice-voorzitter Examencommissie) 2. Jacqueline Kösters (lid toetscommissie) 3. Liz Dale (lid toetscommissie)
12.15-13.00 uur	Lunchpauze	Beoordelingspanel
13.00-13.45 uur	Gesprek met werkveld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Joséphine Rutten (rector St. Nicolaaslyceum) 2. Hans van der Linden (schoolopleider ROWF)

		<ul style="list-style-type: none"> 3. Ewald Weiss (Voorzitter CvB Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Progresso, SOVOP) 4. Kees Elsinga (voorzitter CvB Gooise Scholen Federatie) 5. Christoph Linek (docent Duits en stagebegeleider Hervormd Lyceum Amsterdam Zuid)
13.45 – 14.15	Intern overleg	Beoordelingspanel
14.15-15.15 uur	Gelegenheid om evt. aanvullende vragen te stellen aan het management	<ul style="list-style-type: none"> 1. Alessandra Corda, opleidingsmanager Talen 2. Frits Rovers, opleidingsmanager Maatschappijvakken, primus inter pares opleidingsmanagers tweedegraads lerarenopleidingen 3. Ramon Puras, decaan FOO 4. Ron Oostdam, directeur Kenniscentrum FOO en lector maatwerk en instructie
15.15-15.45 uur	Intern beraad	Beoordelingspanel NVAO
15.45 – 16.30 uur	Terugkoppeling	Beoordelingspanel en opleidingspanel
16.30 uur	Afsluiting en borrel	Beoordelingspanel en opleidingspanel

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Informatiedossier Toets Nieuwe Opleiding tot leraar Voortgezet Onderwijs van de tweede graad in Duits

Documenten ter inzage tijdens locatiebezoek

- A Toets Grammatik
- A Toets Grammatik – antw
- B Toets Grammatik
- B Toets Grammatik – antw
- Basishandleiding Werkplekleren Deeltijd
- Basishandleiding Werkplekleren Voltijd
- Landeskunde
- Lösungen Spracherwerb 2
- Module Taakgericht leren in de digitale leeromgeving mijnhva
- Modulehandleiding BO1
- Modulehandleiding BO2
- Modulehandleiding Grammatik 1
- Modulehandleiding Landeskunde
- Modulehandleiding Literatur
- Modulehandleiding Spracherwerb 1
- Modulehandleiding Spracherwerb 2
- Modulehandleiding Taakgericht leren – Frans en Duits
- Studiehandleiding Ontwikkeling van de Adolescent 2017-2018
- Toets A Spracherwerb 2
- Toets Spracherwerb 1 Teil 1
- Toets Spracherwerb 1 Teil 2
- Toetsplan Lerarenopleiding Duits

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
HvA	Hogeschool van Amsterdam
ma	master
mvt	moderne vreemde talen
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
VO	voortgezet onderwijs
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits van de Hogeschool van Amsterdam.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer 006277